

ÇİN'İN DIŞ TİCARET PERFORMANSI VE SEKTÖREL REKABET GÜCÜNÜN ÖLÇÜMÜ

Ercan ŞAHBUDAK*

Dilek ŞAHİN**

Öz

Rekabet gücü kavramı, bir ülkenin dünya mal ve hizmet ticaretinde sahip olduğu payı göstermektedir. Rekabet gücü firma, endüstri ve ülke düzeyinde ele alınmaktadır. Rekabet gücünün ölçülmesinde çok sayıda endeks bulunmasına rağmen literatürde en sık kullanılan yöntem Balassa tarafından geliştirilen Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemidir. Çin ekonomisi dünyanın en hızlı büyüyen ve en fazla ihracat yapan ülkesidir. Bu çalışmada Çin'in sektörel rekabet gücü ölçülmüştür. Bu amaçla SITC Rev.3'e göre mallar tarımsal ve imalat malları olarak sınıflandırılmıştır. Ardından imalat malları teknolojik yapıya göre düşük, orta ve ileri teknoloji malları olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada sonuç olarak imalat mallarında rekabet gücü tarımsal mallara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca çalışmada Çin'in düşük ve orta teknoloji sektörlerde rekabet gücü yüksek bulunmuştur. Yüksek teknoloji sektörlerde ise rekabet gücünün arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rekabet Gücü, Sektörel Rekabet, Çin, Dış Ticaret Performansı, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler.

CHINA'S FOREIGN TRADE PERFORMANCE AND MEASUREMENT OF THE SECTORAL COMPETITIVENESS

Abstract

The concept of competitiveness show that share the world with goods and services trade a country. Competition power is discussed company, industry and the country level. Although there are numerous indices for measuring competitiveness, the most commonly used methods in the literature the methods Revealed Comparative Advantage by Balassa. China's economy is the world's fastest growing and most exporting countries. In this study, China's industrial competitiveness was measured. For this purpose, according to SITC Rev. 3 it was classified as agricultural goods and manufacturing goods. Then, according to the technological structure, manufactured goods were classified as low, medium and high-tech goods. In this study, Revealed Comparative Advantage method was used. As a result of in this study, competitiveness of manufactured goods was found higher than agricultural goods. Also in this study China's low and medium- tech-sectors were higher competitiveness. It has been shown to increase competitiveness in the high-tech sector.

Keywords: Competitiveness, Industry Competition, China, Foreign Trade Performance, Revealed Comparative Advantage.

* Yrd.Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Sivas.

** Yrd.Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, Sivas.

1.GİRİŞ

1980 sonrası dönemde yaşanan ekonomik gelişmeler ve küreselleşme olgusuyla birlikte mal, hizmet ve sermaye akımlarının liberalizasyonunun sağlanması ve teknolojik gelişmelerin hızlanması, ülkeleri küresel piyasalardan daha fazla pay sahibi olmaya itmiş ve uluslararası rekabet gücü kavramının öne çıkmasına neden olmuştur. Rekabet gücü kavramı aslında sadece ülkeler için değil, firmalar ve endüstriler içinde geçerlidir. Ancak küreselleşen dünyada firma ve endüstrilerin dış ticarete açık olması ve bağlı oldukları ülkeleri temsil etmeleri nedeniyle ulusal rekabet gücü daha fazla önem kazanmıştır. Rekabet gücü, ülkelerin temel ekonomik hedeflerini gerçekleştirirken özellikle dış ticaret bilançosunda herhangi bir problem yaşamadan gelir ve istihdam oranında büyümeyi sağlayabilmesidir. Dünya ekonomisindeki rolü giderek artan ve Asya'nın önemli ekonomilerinden biri olan Çin, tamamen merkezi planlamaya dayalı olan ekonomisini 1978 Ekonomik Reformlarıyla birlikte dışa açmaya başlamıştır. Ekonomik reformlarında etkisiyle birlikte Çin ekonomisi son yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen ve en fazla ticaret yapan ülkesi konumuna gelmiştir. Çin'in artan ticareti yanı sıra uluslararası piyasalarda rekabet gücünün de hızla arttığı görülmektedir.

Bu çalışmada Çin'in sektörel rekabet gücünün ölçümü amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda SITC Rev.3'e göre mallar tarımsal (birincil) ve imalat (ikincil) malları olarak sınıflandırılmıştır. Ardından imalat malları teknolojik düzeylerine göre düşük, orta ve yüksek teknolojlili olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada Balassa tarafından geliştirilmiş olan Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi kullanılarak Çin'in sektörel rekabet gücü ölçülmüş ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

2. REKABET GÜCÜ KAVRAMI

Rekabet gücü, literatürde oldukça sık kullanılan ancak tanımı üzerine tam bir anlaşma sağlanamayan bir kavramdır. Bunun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür (Atik, 2005: 14):

- Rekabet gücü ele alınmak istenen alana göre değişmekle birlikte firma, sektör ve ülke bazında ele alınmakta ve her bir düzeyde rekabet gücü farklı tanımlanmaktadır.
- Rekabet gücünü belirlemede kullanılan ölçütler farklı olabilir. Bir ülkenin sadece dış ticaret açısından rekabet gücü belirlenebilirken, çok sayıda göstere alınarak ülkenin bütün olarak rekabet gücü de belirlenebilir.
- Rekabet gücüne farklı açılardan yani mikro ya da makro açıdan bakılabilir.

Rekabet gücü, firmaların, endüstrinin, bölgenin, ülkenin ya da birliklerin uluslararası rekabette görece olarak daha yüksek gelir ve istihdam seviyesindeki üretim gücü olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle rekabet gücü, bir ülkenin ürettiği mallarda diğer ülkelerin malları ile fiyat, kalite, tasarım, güvenilirlik ve zamanında teslim gibi unsurlarda yarışabilir düzeyde olmasıdır (Kelleci, 2009: 11). Rekabet gücü esasında yaşam standartlarında kabul edilebilir artışlar sağlanırken, ülkenin dış ticaret bilançosunun denge de olma durumudur.

Rekabet gücü kavramı, çalışılmak istenen alana göre firma, endüstri ve ülke (ulusal-uluslararası) düzeyinde farklılık göstermektedir. Bu çerçevede ele alınan her düzeyde rekabet gücü ile ilgili olarak farklı bir tanımlama yapılmaktadır. Bununla birlikte her bir rekabet düzeyinin farklı bileşenlerin olduğu görülmektedir.

Firma rekabeti; eğitim sistemi, motivasyon sistemi ve harcamaların rasyonelliğinden oluşurken; endüstri rekabeti; politik ve ekonomik şartlar, teknik ve teknolojik gelişme, üretim düzeyinde gelişmeden; ülke rekabeti ise altyapı gelişmelerinden ve ekonomik-politik pozisyonundan oluşmaktadır (Misztal, 2009: 22).

Genel olarak firma düzeyinde rekabet gücü mal ve hizmetlerin üretimi için firmaların kaynakları etkin kullanımı olarak tanımlanmaktadır (Verschelde vd., 2014: 4). Firma açısından rekabet gücü kavramı maliyet ve fiyat avantajlarının yanı sıra fiyat dışı rekabet üstünlüğünü de içermektedir. Bu açıdan bakıldığında firmanın rekabet gücünü etkileyen faktörler; ürün fiyatı, kalite ve fonksiyonellik, piyasa payı ve karlılık olarak sıralanabilir. Firmaların var olabilmeleri rakiplerine karşı ortaya koyabilecekleri rekabet gücü ile doğrudan ilişkilidir. Belirli bir rekabet gücüne ulaşamayan firmalar piyasadan çekilmek zorunda kalırken; rekabet gücü yüksek firmalar iç ve dış piyasaya daha ucuz çeşitli mal ve hizmet sunmaktadır.

Endüstri düzeyinde rekabet gücü ise bir endüstrinin rakipleri ile aynı ya da daha ileri seviyede bir verimlilik düzeyine ulaşması, bu verimlilik düzeyini sürdürme yeteneği ya da rakipleri ile aynı ya da rakiplerinden daha düşük maliyetle üretme ve satma yeteneğidir (Markusen, 1992: 8). Bir endüstrinin rekabet gücü, ticaretin söz konusu olduğu diğer bölge veya ülkelerdeki endüstrilerle karşılaştırılabilir. Bu nedenle rekabetçi bir endüstri, bölgesel düzeyde veya uluslararası düzeyde rekabetçi firmalara sahip olan endüstri olarak ifade edilebilir.

Ülke düzeyinde rekabet gücünü açıklamak ve değerlendirmek firma ve endüstri düzeyinden çok geniş ve kapsamlıdır. Çünkü rekabetin ülke düzeyindeki yapısı firma ya da endüstri düzeyindeki rekabetin aksine daha çok ulusal refah kavramından hareketle makroekonomik ve politik yapının gücüne odaklıdır.

Ülke düzeyinde (ulusal) rekabet, bir ekonominin sürdürülebilir temelde, ülke nüfusuna yüksek ve artan yaşam standardı sağlamasıdır (Bedir, 2009: 12). Diğer bir ifadeyle ülke düzeyinde rekabet, temel ekonomik politika hedeflerini gerçekleştirmede, gelir ve istihdamı artırmada ödemeler dengesinde bozulmaya yol açmaksızın hedefe ulaşma yeteneğidir. Ülke düzeyindeki rekabet gücü, yüksek verimlilik performansına ve ekonominin üretimini, sonuçta yüksek reel gelirlere yol açacak yüksek düzeyde verimli faaliyetlere kaydırma yeteneğine dayalıdır.

Ülkelerin rekabet gücü, tek tek firmaların ortalama rekabet gücünün yanı sıra, ülke ekonomisinin sahip olduğu çok sayıda kurumsal yapı, ülkenin üretim yapısı, teknolojik altyapısı, teknoloji üretme kapasitesi ve dinamiğini ile yakından ilişkilidir (Adıgüzel, 2011: 3). Ülke düzeyinde rekabetin belirleyicilerini tablo 1’de görüldüğü üzere ekonomik performans, teknolojik gelişme, beşeri kaynaklar, yönetim kabiliyeti ve verimlilik olarak sınıflandırmak mümkündür.

Tablo 1. Ülke Düzeyinde (Ulusal) Rekabetin Belirleyicileri

Ekonomik Performans	Teknolojik Gelişme	Beşeri Kaynaklar	Yönetim Kabiliyeti	Verimlilik
<ul style="list-style-type: none"> • Yurtiçi ekonomik bilgi • Hükümet etkinliği • Uluslararası ticaret • Finans	<ul style="list-style-type: none"> • Temel altyapı • Bilgi teknolojisi • Enerji • Araştırma-Geliştirme • Teknoloji yönetimi • Teknolojik çevre • Patent ve telif hakları	<ul style="list-style-type: none"> • İnsan gücü kullanımı • Ücret maliyeti ve emeklilik • İşgücü devir hızı • İşçi anlaşmazlıkları ve sendikal güç	<ul style="list-style-type: none"> • İnovasyon kapasitesi • Finansal kapasite • Kurum sorumluluğu • Yönetici yeterliliği • Kültür • Endüstriler arası entegrasyon • Uluslararası çalışma	<ul style="list-style-type: none"> • Tarımsal ticaret • Maden sanayi • İmalat sanayi • Bilgi teknolojileri sanayi • İnşaat sektörü • Hizmet sektörü

Kaynak: Hsieh vd., 2004: 362.

3. DIŞ TİCARET YAPISINI VE REKABET GÜCÜNÜ ÖLÇMEYE YÖNELİK ENDEKSLER

Dış ticaret rekabet gücünü ölçmeye yönelik ilk endeks Balassa tarafından geliştirilen “Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük Endeksi”dir. Ancak günümüzde dış ticaret yapısını ve rekabet gücünü ölçmeye yönelik çok sayıda endeks bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda özetlenmiştir:

Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (AKÜ): Balassa’nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi, karşılaştırmalı üstünlükleri ticaret sonrası verilere dayalı olarak ölçmektedir. Bu endeks şu şekilde ifade edilmektedir (Balassa, 1965):

$$AKÜ_{kt}^j = (X_{kt}^j / X_t^j) / (X_{kt}^w / X_t^w) \quad (1)$$

Endeksin pay kısmı malın (sektörün) ulusal ihracattaki % payını; payda kısmı ise malın (sektörün) dünya toplam ihracatındaki payını temsil etmektedir. Endeks değerinin 1’den büyük olması sektörel rekabet avantajının bulunduğunu; 1’den küçük olması ise sektörel dezavantajın bulunduğunu ifade etmektedir.

Balassa (1965) tarafından geliştirilen AKÜ endeksinin “Görelî İhracat-İthalat Oranları Ölçütü” şeklinde yazılması mümkündür. Söz konusu bu endeks şu şekilde yazılmaktadır:

$$AKÜ_{ij} = (X_{ij}) / (X_{it}) / (M_{ij}) / (M_{it}) \quad (2)$$

Bu eşitlikte (2) de yer alan $AKÜ_{ij}$, i ülkesinin j mal grubundaki açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük katsayısını; (X_{ij}) i ülkesinin j mal grubundaki ihracatını; (X_{it}) i ülkesinin toplam ihracatını; (M_{ij}) i ülkesinin j mal grubundaki ithalatını, (M_{it}) ise i ülkesinin toplam ithalatını göstermektedir. Bir ülkenin farklı mal grupları için hesaplanan AKÜ endeksi ne kadar büyükse (küçükse), ülkenin o mal grubundaki ticaret performansı o kadar büyüktür (küçüktür).

Ticarette Yoğunlaşma Endeksi (TII): Dünya ticaretinde iki ülkenin ticari ilişkisinin yoğunluğunu ifade etmekte kullanılan bu endeks şu şekilde ifade edilmektedir (Erkan, 2009: 27-28):

$$TII = (X_{mt}^j / X_t^j) / (M_t^m / M_t^w) \quad (3)$$

Bu eşitlikte, X_{mt}^j t döneminde j ülkesinin m ülkesine ihracatını; X_t^j t döneminde j ülkesinin toplam ihracatı, M_t^m t döneminde m ülkesinin toplam ithalatını; M_t^w t döneminde dünya toplam ithalatını göstermektedir. Endeks değeri 1'den büyük ise, dünya ticaretinde k ülkesi ile j ülkesinin ticari ilişkilerinin yoğun olduğunu ifade etmektedir. Endekste zaman içinde görülen değişiklikler, iki ülke arasında gerçekleşen ticaret eğiliminin arttığını ya da azaldığını gösterir.

Ticaret Tamamlayıcılık Endeksi (TCI): Ticaret tamamlayıcılık endeksi karşılaştırmalı üstünlüğe dayanılarak hesaplanmaktadır. Bu endeks şu şekilde gösterilmektedir:

$$C_{ij}^k = \sum (RCA_{xi}^k \times RCA_{mj}^k) \times (X_w^k / X_w) \quad (4)$$

Bu eşitlikte, $RCA_{xi}^k = (X_i^k / X_i) / (X_w^k / X_w)$ i ülkesinin k malının ihracatının karşılaştırmalı üstünlüğünü; $RCA_{mj}^k = (X_j^k / X_j) / (X_w^k / X_w)$ j ülkesinde k malının ithalatının karşılaştırmalı üstünlüğünü göstermektedir. $C_{ij}^k > 1$ ise tamamlayıcılık düzeyi yüksektir.

İhracat Uzmanlaşma Endeksi (IS): Bu endeks ilk olarak Finger ve Kreinin tarafından 1979 yılında iki ülke arasındaki ihracatın benzerlik derecesini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Endeks şu şekilde gösterilmektedir:

$$IS_{nkr} = [\sum \min(X_{rk} / X_r) \cdot (X_{nk} / X_n)] \quad (5)$$

Bu eşitlikte; IS_{nkr} r bölgesinin n yılı için k malı ihracat benzerlik endeksi, X_{rk} r bölgesinin k malı ihracatı, X_r r bölgesinin toplam ihracatı, X_{nk} n ülkesinin k malı ihracatı, X_n n ülkesinin toplam ihracatını göstermektedir. Endeks 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Endeksin 0 değerini alması ihracat profilinde eşleşme olmadığı 1 değerini alması ise tam bir eşleşmenin olduğunu göstermektedir.

Ticaret Açıklık Endeksi: Bir ülkenin toplam dış ticaretinin GSYH'ya oranını göstermektedir. Oranın yükselmesi ülkenin daha fazla dışa açıldığını göstermektedir. Ayrıca oran yükseldikçe ülkenin ithalat ve ihracata olan bağımlılığı artmaktadır.

Bu endeks şu şekilde ifade edilmektedir (Marelli ve Signorelli, 2011: 153):

$$TOI = (İhracat(X) + İthalat(M)) / GDP \quad (6)$$

Kalite Endeksi: Kalite endeksi, ihraç edilen malların genel fiyat endeksinin birim fiyat endeksine oranlanması ile bulunur. Eğer ihraç edilen malların kalite endeksi yükseliyor ise, bu ihraç edilen malların katma değerinin yükseldiğini diğer bir ifadeyle uluslararası piyasalarda kalite rekabetinin arttığını göstermektedir. Kalite endeksi şu şekilde hesaplanmaktadır (Yu vd., 2015: 3):

$$QXTN = (PXTN / PXON) / (PWTN / PWON) \quad (7)$$

Bu eşitlikte; QXTN, t yılında x bölgesinde n ürününün ihracatının kalite endeksini; PXTN, t yılında x bölgesinin n ürününün ihracat fiyatını; PXON, baz yılda x bölgesinin n ürününün ihracat fiyatını; PWTN, t yılında n ürününün ihracat fiyatını; PWON baz yılda n ürününün ihracat fiyatını göstermektedir.

Uluslararası Piyasa Payı Endeksi: Bu endeks şu şekilde gösterilmektedir (Li vd., 2014: 272):

$$MS_{ij}=X_{ij}/X_{wj} \quad (8)$$

Bu eşitlikte; MS_{ij} j ülkesinin i malında uluslararası piyasa payını, X_{ij} i ülkesinin j malı toplam ihracatı, X_{wj} malının toplam dünya ihracatını göstermektedir.

Nispi Fiyat Endeksi: Nispi fiyat endeksi uluslararası piyasalarda bir malın rekabet pozisyonunu etkileyen temel belirleyicilerden biridir. Bu endeks aşağıdaki gibi gösterilmektedir (Torayeh, 2013: 142):

$$P_{aj}=P_c/P_e \quad (9)$$

Bu eşitlikte P_{aj} nispi fiyat endeksini, P_c ele alınan ülkenin ihracat fiyatı, P_e ise rakip ülkenin ihracat fiyatını göstermektedir. Eğer bu endeks azalıyorsa bir ülkenin ihraç ürünlerinde fiyat avantajına sahip olduğunu göstermektedir.

Karşılaştırmalı İhracat Performans Endeksi: İhracat rekabetinin belirlenmesinde kullanılan bir endekstir. Bu endeks şu şekilde ifade edilmektedir (Torayeh, 2013: 142):

$$CEP: \ln(X_{ib}/X_b)/(X_{iw}/X_w) \quad (10)$$

Bu eşitlikte X_{ib} b ülkesinin i malı ihracatını, X_b b ülkesinin toplam ihracatını; X_{iw} , i malının dünya ihracatını, X_w toplam dünya ihracatını göstermektedir. Endeks değeri 0'dan büyükse ilgili ülke ihracatta karşılaştırmalı üstünlüğe sahipken endeks değeri 0'dan küçük ise o ülkenin ihracatta karşılaştırmalı dezavantaja sahip olduğunu ifade etmektedir.

Michaely Endeksi: Dış ticarete uzmanlaşmayı ölçmek amacıyla Michaely endeksi kullanılmaktadır. Bu endeks şu şekilde gösterilmektedir (Kagochi ve Jolly, 2010: 64):

$$12\ln[X_{ij}X_{ij}-M_{ij}M_{ij}] \quad (11)$$

Bu eşitlikte; X_{ij} , j ülkesinin i malı ihracatını, M_{ij} ise j ülkesinin i malı ithalatını göstermektedir. Endeks 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Endeksin 1'e yaklaşması dış ticarete daha fazla uzmanlaşma olduğunu göstermektedir.

Reel Döviz Kuru Endeksi: Uluslararası rekabet gücünü ölçmede kullanılan diğer bir yöntem olan reel döviz kuru ticarete konu olan ve olmayan malların görelî fiyatıdır. Reel döviz kuru iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Bunlardan birincisi geleneksel olarak kullanılan ve satın alma gücü paritesine göre yapılan tanımdır. İkinci tanımda ise reel döviz kuru dış ticarete konu olan ve olmayan mallar ayırımına göre yapılmaktadır. Buna göre reel döviz kuru (RDK) şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$RDK: \frac{P_t}{P_{nt}} = \frac{eP_{td}}{P_n} \quad (12)$$

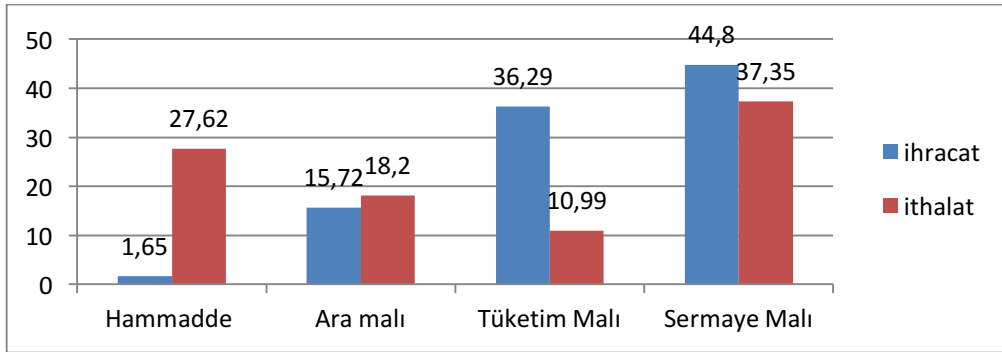

Bu eşitlikte P_t dış ticarete konu olan malların ülke içindeki fiyatını, P_{nt} dış ticarete konu olmayan malların fiyatını, P_{td} dış ticarete konu olan malların dünya fiyatını ve e düzeltilmiş döviz kurunu göstermektedir.

4. ÇİN'İN DIŞ TİCARET PERFORMANSI

Çin'in son yıllarda sürekli artan dünya ekonomisine entegrasyonu, dünya ticaretindeki ağırlığını da artırmıştır. Özellikle ihracattaki yüksek artışın etkisiyle dış ticaret hacmi yüksek rakamlara ulaşmıştır. Şekil 1, Çin'in ihracatının ve ithalatının yapısını göstermektedir. 2013 yılında Çin'in ihracatının %1,65'i hammaddeden, %15,72'si ara malından, %36,29'u tüketim malından, %44,8'i ise sermaye malından oluşmaktadır. Çin'in ithalatının yapısına bakıldığında %27,62 hammaddeden, %18,2'si ara malından, %10,99'unun tüketim malından ve %37,35'nin sermaye malından oluştuğu görülmektedir. Bu durum bize Çin'in ihracatının ağırlıklı olarak sermaye ve tüketim malından oluştuğunu; ithalatının ise hammadde ve sermaye malından oluştuğunu göstermektedir.

Şekil 1. 2013 yılında Çin'in ihracatının ve İthalatının Yapısı (%)

Kaynak: World Bank Database, <http://www.worldbank.org/>.

Çin'in dış ticaretinin mal bileşimine bakıldığında ise, Çin'in temel ihraç kalemleri arasında tekstil ürünleri gibi düşük katma değerli ürünlerin görece payının giderek azaldığı, makineler ve elektronik ekipmanlar gibi kalemlerin payının ise giderek arttığı görülmektedir. Çin ihracatında 2013 yılında en büyük pay %25,4 ile elektrikli makinelerle aittir, ikinci sırada %17,3 ile diğer makineler almaktadır. Örme (4.4) ve dokuma (3.1) tekstil ürünlerinin toplam ihracat içindeki payının ise %7,5 civarında olduğu görülmektedir. Bu durum bize Çin'in düşük katma değerli üretim yapısından orta derecede katma değerli üretime geçişi başardığını ve üretim yapısının ağırlığını tekstil ürünlerinden makinelerle doğru kaydırıldığını göstermektedir. Dış ticaretin mal bileşimine ithal malları kapsamında bakıldığında ise (2013 yılı), Çin'in en çok ithal ettiği ürünler arasında; elektrik, elektronik cihazlar (% 22,53), mineral yakıtlar, yağlar, damıtma ürünleri, vb. (% 16,16), nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, vb. (8,74), metal cevherleri, cüruf ve kül (%7,62), optik, fotoğraf, teknik, tıbbi, vb. cihaz (% 5,51) yer almaktadır.

5. LİTERATÜR TARAMASI VE ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Literatürde rekabet gücünün ölçümü ile ilgili yapılan çalışmalardan bazılarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

Amighini (2005), bilgi ve iletişim teknolojileri sanayilerinde Çin'in dünya piyasasındaki yeri araştırılmıştır. Çalışmada Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi ve net ticaret endeksi kullanılarak 1991 ve 2001 yılı için analiz yapılmıştır. Çalışmada SITC 5 haneli ürün sınıflandırması kullanılmıştır. Sonuç olarak, Çin 1991-2001 yılları arasında niteliksiz emek yoğun sektörlerde uzmanlaşmıştır. Teknoloji yoğun sektörlerde Çin halen karşılaştırmalı dezavantaja sahip olmakla birlikte, seçilen bazı alt sektörde rekabet gücü yükselmektedir. 1990'lardan itibaren teknoloji yoğun sektörlerde rekabet gücü artmakta özellikle de son on yılda elektronik makine, bilişim, telekom ve ofis ekipmanları ve elektrikli eşyalarda rekabet gücü yükselmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerde ülkeye giren yabancı sermaye yatırımları ve ülkenin küresel üretim ağlarındaki rolü etkin olmuştur.

Kösekahyaoglu ve Özdamar (2011), Türkiye, Çin ve Hindistan'ın rekabet güçleri, 1990-2009 dönemi dikkate alınarak hammadde yoğun mallar, emek yoğun mallar, sermaye yoğun mallar, kolay taklit edilen ve zor taklit edilen araştırma bazlı mallar olarak beş farklı mal grubu için ayrı ayrı incelenmiştir. Ülkelerin rekabet güçlerinin ölçütü olarak Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük, İhracat Uzmanlık İndeksi ve Karşılaştırmalı İhracat Performans İndeksi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular incelenen üç ülkenin rekabet gücünün beklendiği üzere temelde emek yoğun mallara dayandığı ancak son yıllarda Hindistan için özellikle sermaye yoğun malların öneminin daha da arttığı görülmüştür. Ayrıca Türkiye'nin Çin karşısında özellikle emek yoğun ve kolay taklit edilen mallarda dezavantajlı olduğu; Hindistan karşısında ise hammadde ve kolay taklit edilen mallarda dezavantajlı olmasına rağmen sermaye yoğun mallarda daha iyi bir ihracat uzmanlığına sahip olduğu görülmektedir.

Yalçınkaya vd. (2014), Çin ekonomisinin dünya ticaretindeki yerini belirlemek ve ticari ilişkileri kapsamında Türkiye ekonomisi üzerine etkilerini analiz etmek amaçlanmıştır. Çalışmada önemli AKÜ yöntemlerinden biri olan Balassa Endeksi yardımıyla Türk endüstrilerinin Çin pazarında 2002-2013 yılları arasında karşılaştırmalı üstünlük avantajına ve dezavantajına sahip olduğu endüstri ve ürün grupları incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmada ISIC Rev.4 kapsamında yapılan sınıflandırma kullanılmıştır. Çalışmada Türkiye'nin tarım, hayvancılık ve balıkçılık sanayinde bitkisel ve hayvansal üretim endüstrisinde 2004 yılından itibaren karşılaştırmalı üstünlüğün azaldığı gözlenmektedir. Aynı sanayi kolunda balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği endüstrisinde endeks değeri giderek artmaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe Türkiye'nin Çin ile olan karşılaştırmalı üstünlüğü giderek artmaktadır. İncelenen dönem açısından Türkiye'nin rekabet gücü en yüksek olan endüstrisi metal cevheri madenciligi olarak saptanmıştır. İmalat sanayinde Türkiye hesaplanan 30 endüstri kolundan sadece 5'inde rekabet gücüne sahiptir. Bu durumda Türkiye'nin Çin karşısında en düşük rekabet gücüne sahip olduğu sanayi kolunun imalat sanayi olduğunu söylemek mümkündür. Bu sanayide yer alan kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı, yayıncılık faaliyetleri endüstrisi ve sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı alanlarında 2004-2013 yılı itibarıyla Türkiye'nin en düşük rekabet gücüne sahip olduğu endüstrileridir. Diğer ulaşım araçlarının imalatı, bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı endüstrilerinde Türkiye'nin rekabet gücünün çok zayıf olduğu ve Çin'in söz konusu sektörlerde giderek rekabet gücünü arttırdığı gözlenmektedir. Tekstil ürünleri imalatı, kimyasallar ve kimyasalların imalatı, kauçuk ve plastik ürünler imalatı ve ana metal sanayinde Türkiye'nin karşılaştırmalı üstünlüğünün marjinal sınırdaki olduğu ve Çin ile aynı düzeyde ihracatta uzmanlaştığı söylenebilir. Su temini, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sanayisinde

Türkiye'nin önemli ölçüde rekabet gücüne sahip olduğu görülmüştür. Bilgi ve iletişim sanayinde Çin'in Türkiye'ye göre önemli ölçüde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu görülmüştür. Sanat, eğlence ve rekreasyon sanayinde Türkiye'nin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak, 2002-2013 yılları arasında ISIC Rev.4 sınıflanmasında yer alan imalat sanayi alt sektörleri için hesaplanan Türkiye ve Çin Balassa endeks değerine göre Türkiye 5 endüstri dışında karşılaştırmalı üstünlüğe sahip değildir.

Şahin (2015), Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörünün rekabet gücü Çin ile karşılaştırılmıştır. Çalışma 1995-2013 yıllarını kapsamaktadır. Rekabet gücü göstergesi olarak, Balassa tarafından geliştirilmiş olan açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yaklaşımı esas alınmıştır ve SITC Rev.3 iki ve üç haneli ürün grupları açısından hesaplama yapılmıştır. Sonuç olarak Türkiye ve Çin'in tekstil ve hazır giyim sanayinde rekabet gücünün yüksek olduğu görülmüştür. Ancak Türkiye'nin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük katsayısının Çin'e göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada kullanılan ürün grubu SITC Rev.3'e dayanmakta ve mallar tarımsal mallar (birincil ürünler) ve imalat malları (ikincil ürünler) olarak ikiye ayrılmaktadır.

Tarımsal mallar grubunda; SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri), SITC 1 (İçki ve Tütün), SITC 2 (Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler), SITC 3 (Mineral yakıtlar, Yağlar ve Alkali Ürünler), SITC 4 (Hayvansal, Bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar);

İmalat malları grubunda; SITC 5 (Başka Yerde Belirtilmeyen Kimya Sanayi Ürünleri), SITC 6 (Başlıca Sınıflara Ayrılarak İşlenmiş Mallar), SITC 7 (Makine ve Ulaştırma Araçları), SITC 8 (Çeşitli Mamul Eşya) yer almaktadır.

Çalışmada ikinci olarak imalat ürünleri teknoloji düzeylerine göre düşük teknoloji, orta teknoloji ve yüksek teknoloji sektörler olarak sınıflandırılmış, alt sektörler olarak ele alınarak rekabet gücü ölçülmüştür. Bu sınıflandırmada kullanılan alt sektörler şu şekildedir:

Düşük teknoloji sektörler: SITC 651 (Tekstil iplikleri), SITC 652 (Pamuklu mensucat), SITC 611 (İşlenmiş deri ve köseleler), SITC 511 (Hidrokarbonlar), SITC 531 (Sentetik organik boyayıcı maddeler), SITC 532 (Debatat-boyacılıkta kullanılan bitkisel ve hayvansal meşeli hulasalar), SITC 664 (Cam), SITC 663 (Mineral maddelerden mamul eşya ve cihazlar), SITC 851 (Ayakkabılar ve aksamı), SITC 821 (mobilya aksam ve parçaları), SITC 894 (Çocuk arabaları, oyuncaklar, spor malzemeleri).

Orta teknoloji sektörler: SITC 781 (Motorlu yolcu taşıtları), SITC 782 (Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar), SITC 783 (Diğer motorlu karayolu taşıtları), SITC 784 (Motorlu taşıtların aksam ve parçaları), SITC 785 (Motosikletler, tekerlekli koltuklar), SITC 512 (Alkoller, fenoller, fenol-alkoller), SITC 513 (Karboksilik asitler), SITC 562 (Gübreler), SITC 671 (Dökme ve aynalı demir), SITC 672 (Demir veya çelikten külce),

Yüksek teknoloji sektörler: SITC 716 (Elektrik motorları ve jeneratörler), SITC 718 (Diğer güç motorları), SITC 751 (Büro makineleri), SITC 752 (Otomatik bilgi işlem makineleri), SITC 759 (Büro makinelerinin aksam ve parçaları), SITC 764 (Telefon ve telgraf), SITC 778 (Elektrikli makinelerin aksam ve parçaları), SITC 792 (Hava taşıtları, uzay araçları), SITC 871 (Optik aletler ve aksamı), SITC 874 (Ölçü, kontrol, analiz alet ve cihazları).

Çin'in sektörel rekabet gücünün ölçümü amacıyla, yukarıda açıklanan rekabet gücünü ölçmeye yönelik endekslerden AKÜ endeksi kullanılmıştır. Bu endeksi hesaplayabilmek için

gerekli olan ticaret verilerine Birleşmiş Milletlerin (UN) Comtrade veri tabanından ulaşılmıştır. Çalışmada 2000-2013 dönemi arası verileri analiz edilmiştir.

6.BULGULAR VE DEĞERLENDİRMELER

Tablo 2’de Çin’in tarım ve imalat sanayi ürünleri için hesaplanan AKÜ endeks değerleri yer almaktadır. Tablo 2’de görüldüğü üzere tarımsal ürünlerde Çin’in rekabet gücünün yüksek olduğu SİTC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri)’dir. SİTC 1 (İçki ve Tütün) sektöründe ise rekabet gücünün giderek azaldığı görülmektedir. SİTC 2 (Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler), SİTC 3 (Mineral yakıtlar, Yağlar ve Alkali Ürünler), SİTC 4 (Hayvansal, Bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar) sektörlerinde ise rekabet gücü düşüktür.

İmalat sanayi ürünlerinde ise Çin’in SİTC 6 (Başlıca Sınıflara Ayrılarak İşlenmiş Mallar), SİTC 7 (Makine ve Ulaştırma Araçları), SİTC 8 (Çeşitli Mamul Eşya) sektörlerinde rekabet gücünün yüksek olduğu görülmektedir. SİTC 5 (Başka Yerde Belirtilmeyen Kimya Sanayi Ürünleri) sektöründe rekabet gücü düşük olmakla birlikte ele alınan dönemlerde AKÜ endeks değerinin yükselmeye başladığı dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Çin’in Sektörel Rekabet Gücünün Ölçümü: AKÜ Endeksi (2000-2013)

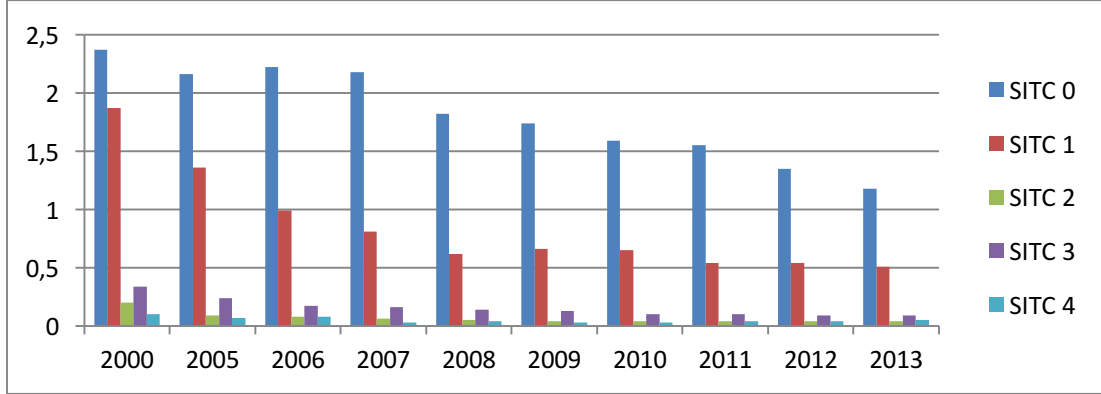
Sektör Kodu	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0	2,37	2,16	2,22	2,18	1,82	1,74	1,59	1,55	1,35	1,18
1	1,87	1,36	0,99	0,81	0,62	0,66	0,65	0,54	0,54	0,51
2	0,20	0,09	0,08	0,06	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
3	0,34	0,24	0,17	0,16	0,14	0,13	0,10	0,10	0,09	0,09
4	0,10	0,07	0,08	0,03	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05
5	0,36	0,41	0,44	0,45	0,52	0,43	0,49	0,56	0,58	0,55
6	0,93	1,43	1,74	1,74	1,91	1,35	1,58	1,88	2,09	2,16
7	0,82	1,09	1,10	1,14	1,19	1,14	1,18	1,26	1,35	1,29
8	6,23	2,88	2,89	2,77	2,69	2,78	2,78	3,18	3,61	3,72

Kaynak: UN Comtrade veri tabanından hareketle tarafımızca hesaplanarak düzenlenmiştir.

Çin’in tarımsal ve imalat ürünlerine ait AKÜ değerleri şekil 2 ve şekil 3’de detaylı bir şekilde görülmektedir. Genel itibariyle değerlendirildiğinde Çin’in imalat ürünlerinde rekabet gücünün tarım ürünlerine nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir.

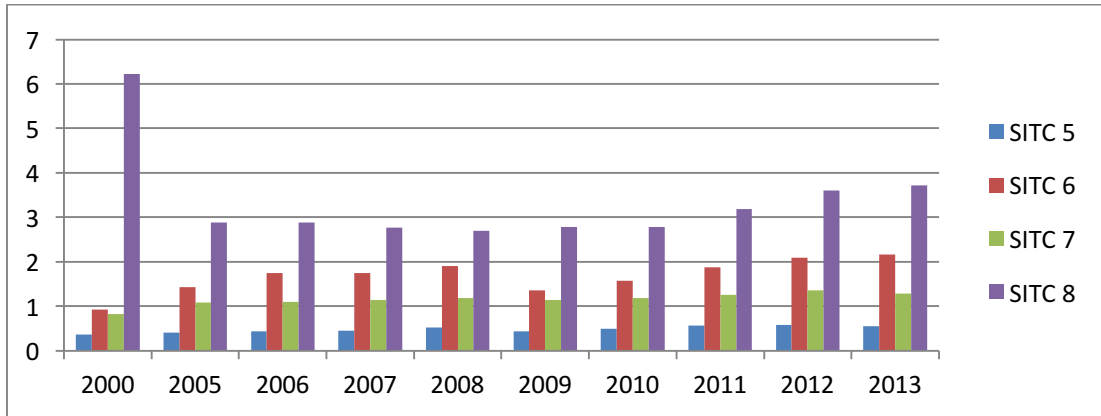

Şekil 2. Tarımsal (Birincil) Ürünlerde Rekabet Gücü: AKÜ Endeks Değeri (2000-2013)

Kaynak: Tablo 2'den hareketle tarafımızca oluşturulmuştur.

Şekil 3. İmalat (İkincil) Ürünlerinde Rekabet Gücü: AKÜ Endeks Değeri (2000-2013)

Kaynak: Tablo 2'den hareketle tarafımızca oluşturulmuştur.

Çin'in imalat ürünlerinde rekabet gücünün yüksek olması nedeniyle uygulamanın ikinci kısmında imalat ürünleri teknolojik olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre sektörler düşük teknolojili, orta teknolojili ve yüksek teknolojili olarak sınıflandırılmış ve AKÜ endeks değerleri hesaplanarak tablo 3, tablo 4 ve tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 3'de görüldüğü üzere, Çin'in düşük teknolojili sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler arasında; SITC 651 (Tekstil iplikleri), SITC 652 (Pamuklu mensucat), SITC 531 (Sentetik organik boyayıcı maddeler), SITC 664 (Cam), SITC 663 (Mineral maddelerden mamul eşya ve cihazlar), SITC 851 (Ayakkabılar ve aksamı), SITC 821 (mobilya aksam ve parçaları), SITC 894 (Çocuk arabaları, oyuncaklar, spor malzemeleri) yer almaktadır. Rekabet gücünün düşük olduğu sektörler arasında ise; SITC 611 (İşlenmiş deri ve köseleler), SITC 511 (Hidrokarbonlar), SITC 532 (Debatat-boyacılıkta kullanılan bitkisel ve hayvansal meşeli hulasalar) yer almaktadır.

Tablo 3. Düşük Teknolojili İmalat Sanayi Ürünlerinde Rekabet Gücü: AKÜ Endeks Değeri (2000-2013)

Düşük Teknolojili Sektörler	Yıllar									
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
651	0,86	1,12	1,27	1,46	1,64	1,26	1,39	1,67	1,37	1,12
652	1,58	2,81	3,03	3,13	3,81	3,92	5,50	6,77	6,62	7,70
611	0,20	0,40	0,36	0,22	0,08	0,06	0,08	0,09	0,09	0,08
511	0,10	0,12	0,15	0,10	0,13	0,12	0,14	0,18	0,12	0,07
531	2,13	2,02	1,97	2,24	2,41	2,39	2,71	3,22	3,50	3,63
532	0,24	0,46	0,47	0,35	0,19	0,13	0,12	0,12	0,16	0,17
664	0,53	1,46	1,61	2,07	2,11	1,76	1,48	1,32	1,20	1,18
663	1,07	1,30	1,33	1,36	1,57	1,51	1,72	2,12	2,45	2,68
851	28,25	31,76	31,06	28,50	22,93	25,18	26,66	23,76	24,08	23,03
821	24,70	24,31	23,74	21,05	21,50	19,40	19,84	18,41	23,29	21,77
894	40,54	30	27,24	18,06	22,30	21,11	24,85	22,15	24,26	24,89

Kaynak: UN Comtrade veri tabanından hareketle tarafımızca hesaplanarak düzenlenmiştir.

Tablo 4’de Çin’in orta teknoloji sanayilerde AKÜ endeks değerleri yer almaktadır. Çin’in orta teknoloji sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler; SITC 782 (Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar), SITC 783 (Diğer motorlu karayolu taşıtları), SITC 785 (Motosikletler, tekerlekli koltuklar) iken; rekabet gücünün düşük olduğu sektörler; SITC 781 (Motorlu yolcu taşıtları), SITC 784 (Motorlu taşıtların aksam ve parçaları), SITC 512 (Alkoller, fenoller, fenol-alkoller), SITC 513 (Karboksilik asitler)’dir. Rekabet gücü yıllar itibariyle yükselen sektör SITC 562 (Gübreler)’dir. Rekabet gücü yıllar itibariyle düşen sektörler ise; SITC 671 (Dökme ve aynalı demir), SITC 672 (Demir veya çelikten külce)’dir.

Tablo 4. Orta Teknolojili İmalat Sanayi Ürünlerinde Rekabet Gücü: AKÜ Endeks Değeri (2000-2013)

Orta Teknolojili Sektörler	Yıllar									
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
781	0,03	0,16	0,19	0,23	0,16	0,07	0,06	0,08	0,09	0,08
782	0,34	2,02	2,63	2,97	4,13	2,53	1,90	2,27	3,15	4,44
783	0,29	2,58	4,48	8,78	7,45	5,43	4,11	6,07	10,64	10,02
784	0,48	0,88	0,85	0,94	1,05	0,74	0,77	0,85	0,94	0,93
785	9,43	23,24	26,78	24,19	23,49	23,63	23,59	22,98	20,18	19,46
512	0,14	0,09	0,16	0,10	0,10	0,08	0,08	0,07	0,08	0,09
513	0,26	0,21	0,22	0,26	0,36	0,33	0,45	0,49	0,65	0,98
562	0,16	0,29	0,40	1,04	0,97	1,01	1,76	2,02	1,64	1,63

671	12,31	3,12	2,08	1,25	1,51	0,22	0,51	0,76	0,47	0,34
672	0,83	3,37	4,92	3,47	1,96	0	0,11	0	0	0

Kaynak: UN Comtrade veri tabanından hareketle tarafımızca hesaplanarak düzenlenmiştir.

Tablo 5’de görüldüğü üzere, Çin’in yüksek teknoloji sektörlerinde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler; SITC 716 (Elektrik motorları ve jeneratörler), SITC 751 (Büro makineleri), SITC 752 (Otomatik bilgi işlem makineleri), SITC 759 (Büro makinelerinin aksam ve parçaları), SITC 764 (Telefon ve telgraf), SITC 778 (Elektrikli makinelerin aksam ve parçaları) iken; rekabet gücünün düşük olduğu sektörler; SITC 718 (Diğer güç motorları), SITC 792 (Hava taşıtları, uzay araçları), SITC 871 (Optik aletler ve aksamı), SITC 874 (Ölçü, kontrol, analiz alet ve cihazları)’dır.

Tablo 5. Yüksek Teknolojili İmalat Sanayi Ürünlerinde Rekabet Gücü: AKÜ Endeks Değeri (2000-2013)

Yüksek Teknolojili Sektörler	Yıllar									
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
716	1,00	0,98	1,20	1,27	1,43	1,29	1,77	2,02	2,25	2,34
718	0,07	0,22	0,28	0,33	0,38	0,38	0,44	0,46	0,83	0,83
751	3,95	9,64	11,60	6,74	5,76	5,68	5,83	5,91	5,87	6,24
752	2,23	3,82	4,04	4,31	3,98	3,89	4,50	4,76	4,42	5,06
759	0,93	1,54	1,48	1,40	1,46	1,37	1,22	1,35	1,37	1,32
764	0,92	2,04	2,25	2,64	2,77	2,82	3,18	3,26	3,22	3,02
778	1,16	1,11	1,09	1,12	1,21	1,16	1,26	1,49	1,72	1,73
792	0,22	0,10	0,10	0,10	0,12	0,07	0,08	0,10	0,08	0,07
871	1,05	0,34	0,33	0,37	0,38	0,42	0,45	0,52	0,63	0,61
874	0,27	0,29	0,30	0,35	0,34	0,34	0,34	0,35	0,41	0,40

Kaynak: UN Comtrade veri tabanından hareketle tarafımızca hesaplanarak düzenlenmiştir.

Genel itibariyle değerlendirildiğinde Çin’in özellikle düşük ve orta düşük teknoloji sektörlerinde rekabet gücünün daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca yüksek teknoloji sektörlerinde de rekabet gücünün yükseldiği dikkat çekmektedir.

7. SONUÇ

Rekabet gücü, bir firmanın rakipleri karşısında ve rekabet ortamında kaynakların kullanımı veya faaliyet alanı nedeniyle elde ettiği üstünlük durumudur. Günümüzde rekabet gücü kavramı sadece ülkeler için değil aynı zamanda firma ve endüstriler içinde söz konusudur. Rekabet gücünün küreselleşen dünyada artan önemi nedeniyle gerek belirleyicileri gerekse ölçümü son dönemlerde önemli hale gelmiştir. Bu nedenle bu çalışmada öncelikle rekabet gücü kavramı ve ölçüm metodlarından bahsedilmiştir. Ardında son dönemde gerek ekonomik büyüme seviyesi gerekse dış ticaret hacmi bakımından adından sıkça bahsedilen ülke olan Çin’in dış ticaret performansı hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın uygulama kısmında SITC Rev.3’e göre mallar tarımsal ve imalat malları olarak sınıflandırılmıştır ve rekabet gücü ölçülmüştür. Bu ölçüm sonucunda elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

Tarımsal ürünlerde Çin'in rekabet gücünün yüksek olduğu sektör, SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri)'dir. SITC 1 (İçki ve Tütün) sektöründe ise rekabet gücünün giderek azaldığı görülmektedir. SITC 2 (Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler), SITC 3 (Mineral yakıtlar, Yağlar ve Alkali Ürünler), SITC 4 (Hayvansal, Bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar) sektörlerinde ise rekabet gücü düşüktür. İmalat sanayi ürünlerinde ise Çin'in SITC 6 (Başlıca Sınıflara Ayrılarak İşlenmiş Mallar), SITC 7 (Makine ve Ulaştırma Araçları), SITC 8 (Çeşitli Mamul Eşya) sektörlerinde rekabet gücünün yüksek olduğu görülmektedir. SITC 5 (Başka Yerde Belirtilmeyen Kimya Sanayi Ürünleri) sektöründe rekabet gücü düşük olmakla birlikte ele alınan dönemlerde AKÜ endeks değerinin yükselmeye başladığı dikkat çekmektedir. Sonuç olarak Çin'in imalat mallarında tarımsal mallara nispeten rekabet gücünün daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle de imalat malları teknolojik yapıya göre sınıflandırılarak rekabet gücü ölçülmüştür. Bu ölçüm sonucunda elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

Çin'in düşük teknoloji sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler arasında; SITC 651 (Tekstil iplikleri), SITC 652 (Pamuklu mensucat), SITC 531 (Sentetik organik boyayıcı maddeler), SITC 664 (Cam), SITC 663 (Mineral maddelerden mamul eşya ve cihazlar), SITC 851 (Ayakkabılar ve aksamı), SITC 821 (mobilya aksam ve parçaları), SITC 894 (Çocuk arabaları, oyuncaklar, spor malzemeleri) yer almaktadır.

Çin'in orta teknoloji sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler arasında; SITC 782 (Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar), SITC 783 (Diğer motorlu karayolu taşıtları), SITC 785 (Motosikletler, tekerlekli koltuklar) yer almaktadır.

Çin'in yüksek teknoloji sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler arasında; SITC 716 (Elektrik motorları ve jeneratörler), SITC 751 (Büro makineleri), SITC 752 (Otomatik bilgi işlem makineleri), SITC 759 (Büro makinelerinin aksam ve parçaları), SITC 764 (Telefon ve telgraf), SITC 778 (Elektrikli makinelerin aksam ve parçaları) yer almaktadır.

Sonuç olarak Çin'in düşük ve orta teknoloji sektörlerde rekabet gücünün yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek teknoloji sektörlerde ise rekabet gücünün artmaya başladığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, M. (2011). Uluslararası Rekabet Gücü: Belirleyici Faktörler ve Ölçülmesi, Türkiye Bağlamında Bir Değerlendirme. Ankara: Nobel Yayın.
- Amighini, A. (2005). China in the International Fragmentation of Production: Evidence from the ICT Industry. *The European Journal of Comparative Economics*, 2(2), 203-219.
- Atik, H. (2005). Yenilik ve Ulusal Rekabet Gücü. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Balass, B. (1965). Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage. *The Manchester School of Economic and Social Studies*, 33(2), 99-123.
- Bedir, A. (2009). Uluslararası Ticarete Fiyata Dayalı Rekabet Gücü ile Endüstri-İç Ticaret Arasındaki İlişki: Türk İmalat Sanayi Örneği. DPT ISBN978-975-19-4482-5, 1-223.
- Çeştepe, H. (2012). Çin'in Dış Ticaretinin Gelişimi, Dünya Ticaret Örgütü'ne Üyelik Öncesi ve Sonrasında Dünya Ticaretine Etkileri. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8 (17), 46-62.

- Erkan, B. (2009). Ülkelerin İhracat Performanslarının Belirlenmesinde Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlüklerin Kullanılması: Yükselen Ekonomiler Örneği. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Hsieh, W. Quoc Te, N. Ho, D. Hai, D. Dung, T. Lam, N. Hoai, N. Hong, Min (2004). An Analysis of National Competitiveness: The Perspective from Vietnam. *Asia Pacific Management Review*, 9(20), 353-377.
- Kagochi, J. ve Jolly, C. (2010). R&D Investments, Human Capital, and the Competitiveness of Selected U.S. Agricultural Export Commodities. *International Journal of Applied Economics*, 7(1), 58-77.
- Kelleci, S. (2009). Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'nin Rekabet Gücü: Karşılaştırmalı Üstünlükler Modeline Göre Sektörel Bir Analiz. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. Aydın.
- Kösekahyaoğlu, L. ve G. Özdamar. (2011). Türkiye, Çin ve Hindistan'ın Sektörel Rekabet Gücü Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 29-49.
- Li, Y. Liu, L. Liang, L. (2014). Comparative Analysis of Shanghai and Hong Kong's Financial Service Trade Competitiveness. *International Journal of Business and Social Science*, 5(6), 269-275.
- Marelli, E. ve Signorelli, M. (2011). China and India: Openness, Trade and Effects on Economic Growth. *The European Journal of Comparative Economics*, 8(1), 129-154.
- Markusen, J. (1992). Productivity, Competitiveness, Trade Performance and Real Income: The Nexus Among Four Concepts. Minister of Supply and Services, Canada.
- Misztal, P. (2009). International Competitiveness of the Baltic States in the transformation period: Lithuania, Latvia and Estonia. *Transformations in Business and Economics*, 8(3), 21-35.
- Şahin, D. (2015). Türkiye ve Çin'in Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Rekabet Gücünün Analizi. *Akademik Bakış Dergisi*, 47, 155-171.
- Torayeh, N.M (2013). The Competitiveness of the Egyptian Agricultural Export in the EU Market; Should Egypt Diversify Its Trade Pattern? *Applied Econometrics and International Development*, 13(2), 138-156.
- Vershelde, M. Dumont, M. Rayp, G. Merlevede, B. (2014). European Competitiveness a semiparametric Stochastic Metafrontier Analysis at The Firm Level. European Central Bank, Working Paper Series No.1701, 1-143.
- Yalçınkaya, H., Ç. Çılbant., F. Erataş ve D. Hartoğlu. (2014). Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Ekseninde Rekabet Gücünün Analizi: Türk-Çin Dış Ticaret Üzerine Bir Uygulama. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 24, 41-57.
- Yu, H. Qi, Y. Yan, Y. Cui, P. (2015). Research on the International Export Competitiveness of Honey Taking Anhui Province as an Example. *SHS Web of Conferences* 14, 1-5.
- WTO. <http://www.wto.org/> .

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı: 54 Mart - Nisan 2016
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN
<http://www.akademikbakis.org>

UN Comtrade. <http://comtrade.un.org/>

World Bank Database, <http://www.worldbank.org/>.